

Економіка і управління підприємствами

УДК: 330.1:656.078.8 (045)

Галькевич Марина Владиславівна

Старший викладач

Килійський транспортний коледж

Київської державної академії водного транспорту

ім. гетьмана П. Конашевича-Сагайдачного

Галькевич Марина Владиславовна

Старший преподаватель

Килийский транспортный колледж

Киевской государственной академии водного транспорта

им. гетмана П. Конашевича-Сагайдачного

Galkevich Maryna

Senior Lecturer, Kilia Transport College of

Kyiv State Maritime Academy named

after hetman Petro Konashevich- Sahaydachnyi

**ОБҐРУНТУВАННЯ ПРИНЦИПІВ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ
УПРАВЛІННЯ ПОТЕНЦІАЛОМ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ НА
ТРАНСПОРТНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ**

**ОБОСНОВАНИЕ ПРИНЦИПОВ ОБЕСПЕЧЕНИЯ ЭФФЕКТИВНОСТИ
УПРАВЛЕНИЯ ПОТЕНЦИАЛОМ КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТИ НА
ТРАНСПОРТНЫХ ПРЕДПРИЯТИЯХ**

**GROUNDS FOR THE PRINCIPLES OF PROVIDING EFFICIENCY OF
MANAGEMENT OF POTENTIAL COMPETITIVENESS AT TRANSPORT
ENTERPRISES**

Анотація. Проведене дослідження існуючих наукових здобутків щодо формалізації принципів управління на підприємстві дозволили об'єднати їх за сферою встановлення на принципи управління, забезпечення конкурентоспроможності підприємства та потенціалу. Автором

запропоновано формалізувати принципи забезпечення ефективності управління на транспортних підприємствах відповідно до особливостей процесів формування, нарощування та реалізації потенціалу конкурентоспроможності. Формалізація принципів має відповідати спрямованості розвитку потенціалу конкурентоспроможності; взаємоузгоджувати умови нарощування вартості та прибутковості внутрішніх складових з умовами реалізації конкурентних переваг у зовнішньому середовищі; забезпечувати адаптивність та гнучкість реалізації потенціалу конкурентоспроможності. Для забезпечення ефективності управління потенціалом конкурентоспроможності необхідно дотримуватись ключових принципів, що дозволить зберегти транзитний потенціал країни, міжнародні зв'язки та забезпечить гармонічний розвиток всіх видів транспорту.

Ключові слова: принципи, потенціал конкурентоспроможності, транспортне підприємство, формування, нарощування, реалізація.

Анотація. Исследование существующих научных достижений по формализации принципов управления на предприятии позволили объединить их по сфере влияния на принципы управления, обеспечения конкурентоспособности предприятия и потенциала. Автором предложено формализовать принципы обеспечения эффективности управления на транспортных предприятиях в соответствии с особенностями процессов формирования, наращивания и реализации потенциала конкурентоспособности. Формализация принципов должна соответствовать направленности развития потенциала конкурентоспособности; отображать взаимодействие условий наращивания стоимости и доходности внутренних составляющих условиям реализации конкурентных преимуществ во внешней среде; обеспечивать адаптивность и гибкость реализации потенциала конкурентоспособности. Для обеспечения эффективности управления потенциалом конкурентоспособности необходимо соблюдать ключевые принципы, что позволит сохранить транзитный потенциал страны,

международные связи и обеспечит гармоничное развитие всех видов транспорта.

Ключевые слова: принципы, потенциал конкурентоспособности, транспортное предприятие, формирования, наращивание, реализация.

Summary. A study of existing scientific achievements in terms of formalizing the principles of management in an enterprise has allowed them to be united in the field of establishment on the principles of management, ensuring the competitiveness of the enterprise and capacity. The author proposes to formalize the principles of ensuring the efficiency of management in transport enterprises in accordance with the peculiarities of the processes of forming, building up and implementation of the competitiveness potential. The formalization of the principles should be in line with the direction of developing the competitiveness potential; to co-ordinate the conditions of increasing the cost and profitability of internal components with the conditions of realization of competitive advantages in the external environment; Ensure the adaptability and flexibility of implementing the competitiveness potential. In order to ensure the effective management of the competitiveness potential, it is necessary to adhere to the key principle that will allow maintaining the transit potential of the country, international communications and ensuring the harmonious development of all modes of transport.

Key words: principles, competitiveness potential, transport enterprise, formation, expansion, realization.

Постановка проблеми. Успіх діяльності транспортних підприємств в будь-якому напрямі розвитку потенціалу конкурентоспроможності можливий лише за умов дотримання науково обґрунтованих принципів управління, які забезпечують ефективність управлінських рішень, управлінської діяльності та управління в цілому.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми формування принципів управління на транспортних підприємств розглядаються в працях

вчених Колесникової Н.М., В. Диканя, Кучерук Г.Ю. Дослідження в працях А.Є. Воронкової, Б. Бачевського, В.Чобіток частково розкривають поняття потенціалу конкурентоспроможності підприємств, проте не враховують специфіку транспорту.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми.

Проведене дослідження в історичному та практичному аспектах виявило відсутність єдиного наукового підходу до формування множини вимог до забезпечення ефективності управління потенціалом підприємств транспортної галузі.

Мета статті. Головною метою дослідження є формалізація управлінських принципів забезпечення ефективності формування, нарощування та реалізації потенціалу конкурентоспроможності на транспортних підприємствах.

Виклад основного матеріалу. Проведені дослідження економічної сутності та еволюції досліджень теорії конкуренції, потенціалу і конкурентоспроможності підприємства дозволили сформулювати трактування потенціалу конкурентоспроможності як сукупності внутрішніх економічних можливостей підприємства, сформованих ефективністю організаційної структури, системами управління ресурсами, виробництвом, якістю та безпекою на підприємстві, та зовнішніх можливостей, сформованих конкурентоспроможністю підприємства на ринку, що в процесі взаємодії, взаємовпливу та взаємоузгодженості спрямовані на забезпечення ефективності реалізації сформованого підприємством потенціалу розвитку, нарощування вартості та ринкової привабливості підприємства. Проведене дослідження існуючих наукових здобутків щодо формалізації принципів управління на підприємстві дозволили об'єднати їх за сферою встановлення на принципи управління, забезпечення конкурентоспроможності підприємства та потенціалу (табл. 1).

Наукові принципи управління ефективністю розвитку підприємства та його потенціалу*

Сфера	Автор	Перелік та характеристика принципів
Принципи управління	Тейлор Ф. [1]	Науковий підхід до виконання кожного елемента роботи; науковий підхід до добробуту, навчання й тренінгу працівників; кооперація з працівниками; поділ відповідальності за результати роботи між менеджерами й працівниками
	Емерсон Г. [2]	Точно встановлені ідеали або цілі; здоровий глузд; компетентна консультація; дисципліна; справедливе ставлення до персоналу; швидкий, надійний, повний, точний і постійний облік; диспетчеризація, норми і розклад; нормалізація умов; нормування операцій; письмові стандартні інструкції; винагорода за продуктивність
	Файоль А. [1]	Поділ праці; повноваження й відповідальність; дисципліна; єдиноначальність; єдність напрямку; підпорядкованість особистих інтересів загальним; винагорода персоналу; централізація; скалярний ланцюг; порядок; справедливість; стабільність робочого місця для персоналу; ініціативність; корпоративний дух
	Вінер Н. [3]	Зовнішнього доповнення; цілепокладання; вибору рішення на основі відбору та перетворення інформації; зворотного зв'язку, а також принципи, що співпадають з принципами теорії систем цілісності, структурованості, взаємозалежності структури і середовища, ієрархічності, можливості опису кожної системи тощо
Конкурентоспроможність підприємства	Баринов В.А., Синельников А.В. [4]	Комплексності, системності; динамічності; інноваційності; інтеграційності; гнучкості; ієрархічності; інформаційності; прозорості, відкритості; прогнозованості; перспективності, контрольованості.
	Лебедев В.Г., Дроздова Т.Г., Кустарев В.П., Асаул А.Н., Осорьєва І.Б. [5]	Системний підхід; єдність методів, які практикуються на різних рівнях управління потенціалом конкурентоспроможності; управління потенціалом конкурентоспроможності на всіх стадіях життєвого циклу виробу – від створення до утилізації; органічне поєднання зниження витрат з високою якістю продукції (робіт, послуг); недопущення зайвих витрат; широке впровадження ефективних методів підвищення ефективності; удосконалювання інформаційного забезпечення; підвищення зацікавленості виробничих підрозділів підприємства в зниженні витрат
	Харчук Т.В. [6]	Системності, комплексності, економічної гнучкості ресурсного потенціалу підприємства, цілісності, ефективності
Конкурентоспроможності потенціалу	Дикань В.Л. [7]	Системний характер, орієнтація на задоволення власних інформаційних потреб, пріоритет стратегічних цілей перед поточними завданнями, безперервності, єдність та універсальність інформаційної бази, наскрізна уніфікована стабільна систематизація та кодування всіх планово-облікових номенклатур, визначення сфери діяльності господарства та його внутрішніх складових як центрів відповідальності, взаємодії підрозділів підприємства, оцінки бюджетів і внутрішньої звітності, масової участі персоналу підприємства, періодичності, економічної обґрунтованості та достовірності, мінімальної трудомісткості
	Архангельський В.Н. [8]	Безперервності діяльності; системний підхід; своєчасності; документування, пріоритетності стратегічних цілей; комплексності, гнучкості; економічності, бюджетування.

* узагальнено автором

Основними шляхами розв'язання проблеми розвитку транспортної інфраструктури мають стати: збільшення пропускної спроможності транспортної мережі; розвиток мережі автомобільних доріг, насамперед швидкісних та міжнародного значення; пропускної спроможності морських портів, аеропортової мережі та сертифікації авіаперевізників; розвиток

транспортних вузлів та залізничних, автомобільних підходів до морських портів; розвиток мережі пунктів пропуску через державний кордон України (в тому числі в місцях посадки/пересадки пасажирів, завантаження/перевалки вантажів); розвиток державної системи використання повітряного простору України; створення мережі логістичних центрів та «сухих портів»; удосконалення мережі інформаційно-комунікаційних технологій транспорту. З огляду на існуючі проблеми та перспективи розвитку транспортної галузі для забезпечення ефективності управління потенціалом конкурентоспроможності необхідно дотримуватись ключових принципів, що дозволить зберегти транзитний потенціал країни, міжнародні зв'язки та забезпечить гармонічний розвиток всіх видів транспорту (рис. 1).

ФОРМУВАННЯ →	НАРОЩУВАННЯ →	РЕАЛІЗАЦІЯ
<ul style="list-style-type: none"> - стратегічність розвитку, - економія ресурсів, - оптимальність складу ресурсів, - структурування джерел активізації та акумулювання ресурсів, - максимальна завантаженість виробничих потужностей, - динамічність капіталізації та прибутковості, - системність взаємодії між складовими потенціалу, - органічність структури підприємства, - безперервність перевезень та завантаженості транспортних об'єктів, - інноваційності, - якості, - безпека та збереженість об'єктів перевізного процесу, - точність та надійність надання транспортних послуг, - розвиток персоналу, - цілісність ресурсів та внутрішніх можливостей, - системність взаємодії складових підприємства, - оцінка та моніторинг вартості, зносу, інноваційності активів і виробничих ресурсів 	<ul style="list-style-type: none"> - оптимізації та перерозподілу ресурсів, - альтернативність напрямів нарощування ресурсів, - безперервність управління та оптимізації структури ресурсів, - єдності процесів надання транспортних та обслуговуючих послуг, - стійкість розвитку активів, - постійне оновлення техніки та технологій, - періодичність контролю, моніторингу вартості, зносу, інноваційності активів і виробничих ресурсів 	<ul style="list-style-type: none"> - взаємоузгодженості цілей і конкурентних переваг, - внутрішнього та зовнішнього середовища, - максимізація прибутковості, рентабельності надання послуг, - нарощування ринкової вартості (кредитної та інвестиційної привабливості)

Рис. 1. Принципи забезпечення ефективності управління потенціалом конкурентоспроможності транспортних підприємств*

**розроблено автором*

Формалізація принципів має відповідати спрямованості розвитку потенціалу конкурентоспроможності; взаємоузгоджувати умови нарощування вартості та прибутковості внутрішніх складових з умовами реалізації конкурентних переваг у зовнішньому середовищі; забезпечувати адаптивність та гнучкість реалізації потенціалу конкурентоспроможності. Дотримання запропонованих автором принципів забезпечення ефективності управління потенціалом конкурентоспроможності транспортних підприємств неможливе без врахування умов та вимог внутрішнього та зовнішнього середовища та спрямованості розвитку.

Висновки і пропозиції. З огляду на проведені дослідження принципів розвитку потенціалу конкурентоспроможності транспортних підприємств та стану транспортної галузі подальші дослідження будуть спрямовані на обґрунтування власного науково-методичного підходу до забезпечення ефективністю управління, що ґрунтуватиметься на відносинах власності та спрямовуватиметься на управління вартістю складових потенціалу конкурентоспроможності підприємств транспортної галузі.

Література

1. Кравченко С. И. Исследование сущности инновационного потенциала / С. И. Кравченко, И. С. Кладченко // Научные труды ДонНТУ. — Серия: экономическая. — 2003. — № 68. — С. 88—96.
2. Чобіток В.І. Розробка стратегії управління фінансовим потенціалом підприємств / В.І. Чобіток, О.В. Астапова // Вісник економіки транспорту і промисловості: Зб. наук. праць. — Харків: УкрДУЗТ. — 2015. — № 49. — С. 160-165.
3. Магура М. И. Управление персоналом в условиях организационных изменений / М. И. Магура // Персонал. — 2003. — № 4. — С. 51—59.
4. Баринов В.А., Синельников А.В. Развитие организации в конкурентной среде // Менеджмент в России и за рубежом.- 2000.- №6. - С. 32—36.

5. Стадник М. Я. Методика визначення потенціалу міжнародної діяльності підприємства на ринках високотехнологічної та інноваційної продукції / М. Я. Стадник // Економіка та управління інноваціями. — 2005. — № 1(43). — С. 126—131.
6. Харчук Т.В. Складові управління конкурентоспроможністю у системі економічного управління підприємством// Вісник економіки транспорту і промисловості № 44, 2013. – С. 245-251
7. Дикань В. Л. Забезпечення конкурентоспроможності промислових підприємств в умовах міжнародних транспортних коридорів: моногр. / В. Л. Дикань, М. І. Данько, Н. В. Якименко - Харків: УкрДАЗТ, 2008. – 170 с.
8. Архангельский В.Н. Управление научно-техническим прогрессом в машиностроении / В.Н. Архангельский, Л.Е. Зиновьев. – М.: «Наука»,1983.–120с.

References

1. Kravchenko, S. I., (2003), "Investigation of essence of innovative potential", *Nauchnye trudy DonNTU*, , vol. 68. — pp. . 88-96.
2. Chobitok, V.I. (2015) "Developing a strategy for managing the financial potential of enterprises", *Visnyk ekonomiky transportu i promyslovosti*: vol. 49, pp. . 160-165.
3. Magura, M. I. (2003), "Personnel management in conditions of organizational change", *Personal*,. vol. 4, pp. 51—59.
4. Barinov, V.A. and Sinelnikov, A.V. (2000), "Development of the organization in a competitive environment", *Menedzhment v Rossii i za rubezhom*, vol. 6, pp. 32—36.
5. Stadnyk, M. Ja., (2005), "Methodology for determining the potential of international activity of the enterprise in the markets of high-tech and innovative products", *Ekonomika ta upravlinnja innovacijamy*. , vol. 1 (43), pp. 126—131.

6. Kharchuk, T.V. ,(2013), “ Components of Competitiveness Management in the system of economic management of the enterprise ”, *Visnyk ekonomiky transportu i promyslovosti*, vol. 44, pp. 245-251
7. Dykanj, V. L. (2008), *Zabezpechennja konkurentospromozhnosti promyslovykh pidpryjemstv v umovakh mizhnarodnykh transportnykh korydoriv* [Ensuring the competitiveness of industrial enterprises in the context of international transport corridors], Kharkiv, Ukraine.
8. Arkhangelskiy, V.N. (1983), *Upravlenie nauchno-tekhnicheskimi progressom v mashinostroenii* [Management of scientific and technological progress in mechanical engineering], Moscow, Russia.